Stadskerk Nijmegen (OCP), 17 oktober 2021
Voorganger: Toine van den Hoogen

[1e lezing: Jesaja 29, 18-24] (Nieuwe Bijbelvertaling)
18 Op die dag zullen doven kunnen horen
hoe uit een boek wordt voorgelezen,
en blinden zullen met eigen ogen zien,
bevrijd van duisternis en donkerheid.
19 Dan zullen verdrukten de HEER weer loven,
zwakken juichen om de Heilige van Israël.
20 Want het is gedaan met de geweldenaar,
voorbij met de spotter.
Ieder die op onrecht zint, zal vergaan:
21 wie een ander valse beweringen ontlokt,
wie de rechters in de poort wil verstrikken,
wie het recht van de rechtvaardige schendt
met loze beweringen.
22 Daarom – dit zegt de HEER,
die Abraham bevrijd heeft,
over de nakomelingen van Jakob:
Jakob zal niet meer te schande staan,
zijn gezicht niet meer van schaamte verbleken.
23 Want wanneer zijn kinderen zien
wat ik in hun midden heb verricht,
zullen zij eerbied hebben voor mijn naam,
de heiligheid erkennen van de Heilige van Jakob
en de God van Israël vrezen.
24 Ieder die verward was, zal inzicht verwerven,
wie altijd klaagde, is vol begrip.

[Evangelie: Markus 10, 32-45] (Nieuwe Bijbelvertaling)
32 Ze waren onderweg naar Jeruzalem en Jezus liep voor hen uit; de leerlingen waren ongerust en ook de mensen die hen volgden waren bang. Hij nam de twaalf weer apart en vertelde hun wat hem zou overkomen: 33 ‘We zijn nu op weg naar Jeruzalem, waar de Mensenzoon zal worden uitgeleverd aan de hogepriesters en de schriftgeleerden, die hem ter dood zullen veroordelen en hem zullen uitleveren aan de heidenen. 34 Ze zullen de spot met hem drijven en hem bespuwen en hem geselen en doden, maar na drie dagen zal hij opstaan.’
35 Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs, kwamen bij hem en zeiden: ‘Meester, we willen dat u voor ons doet wat we u vragen.’ 36 Hij vroeg hun: ‘Wat willen jullie dan dat ik voor je doe?’ 37 Ze zeiden: ‘Wanneer u heerst in uw glorie, laat een van ons dan rechts van u

zitten en de ander links.’ 38 Maar Jezus zei tegen hen: ‘Jullie weten niet wat je vraagt. Kunnen jullie de beker drinken die ik moet drinken of de doop ondergaan die ik moet ondergaan?’ 39 ‘Ja, dat kunnen wij,’ antwoordden ze. Toen zei Jezus tegen hen: ‘Jullie zullen de beker drinken die ik zal drinken en de doop ondergaan die ik zal ondergaan, 40 maar wie er rechts of links van mij zal zitten, kan ik niet bepalen, die plaatsen behoren toe aan hen voor wie ze zijn bestemd.’
41 Toen de andere leerlingen hiervan hoorden, werden ze woedend op Jakobus en Johannes. 42 Jezus riep hen bij zich en zei tegen hen: ‘Jullie weten dat de volken onderdrukt worden door hun eigen heersers en dat hun leiders hun macht misbruiken. 43 Zo mag het bij jullie niet gaan. Wie van jullie de belangrijkste wil zijn, zal de anderen moeten dienen, 44 en wie van jullie de eerste wil zijn, zal ieders dienaar moeten zijn, 45 want ook de Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven als losgeld voor velen.’

[overweging:]
Want ook de Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven als losgeld voor velen.

Ik heb tijdens mijn studie theologie geleerd dat in de christelijke traditie en in de christelijke gemeenschap we het geloof delen dat we weten wie de Mensenzoon is. Dat is – geloven we – Jezus van Nazareth. Dus lezen we deze woorden van achter naar voren. We passen deze woorden toe op de verhalen over deze mens. De geschiedenis van zijn lijden en van zijn levenseinde aan het einde van het evangelieverhaal staan eigenlijk voorop. We passen deze woorden toe op Jezus. En we zien dit als een voorbeeld voor ons in de christelijke gemeenschap die dit zo goed mogelijk willen toepassen op onszelf.

Daarmee gaat de clou van de teksten over de Mensenzoon verloren. We doen er beter aan en begrijpen gemakkelijker waarin de blijde boodschap bestaat, wanneer we de teksten over de Mensenzoon lezen als een zoekopdracht, als een boodschap die ons oproept om ons heen te kijken en ons af te vragen wie onder de mensen handelt zoals van de Mensenzoon beschreven wordt. En wie dus de titel Mensenzoon terecht krijgt toegeschreven. *Dienen en je leven geven als losgeld voor velen.*

In Wikipedia lees ik: **Losgeld** is het geldbedrag dat gevraagd wordt bij een ontvoering door de gijzelnemers om de gijzelaar vrij te laten. De ontvoerde gijzelaar is meestal iemand van een kapitaalkrachtige familie. Ook voor voorwerpen, bijvoorbeeld een gestolen schilderij, wordt soms losgeld geëist. Losgeld kan ook door hackers gevraagd worden om een door ransomware besmette computer vrij te geven. Vaak wordt een betaling in cryptomunten geëist. In het bijbelse kader hoort bij deze omschrijving ook: het bedrag waarmee iemand wordt vrijgekocht.

De Mensenzoon offert haar / zijn leven op om daarmee velen vrij te kopen. Daarmee is de vraag van de blijde boodschap: wie een mensenzoon is?

We komen uit een tijd waarin op vele plekken in de stad met spandoeken onze helden werden geëerd en bedankt. Mensen uit de zorg die tot het uiterste zijn gegaan in het werk voor hen die in ziekenhuizen als coronapatiënten werden opgenomen. In onze samenleving rijst dan meteen de vraag of we aan deze mensen een extra financiële vergoeding dienen te betalen. En de vraag hoe groot en structureel dat extra dient te zijn. Overigens dien ik nu haastig eraan toe te voegen dat velen van deze helden niet zelf deze vraag hebben gesteld. Wanneer je op / over de toppen van je kunnen zulke inspanningen voor anderen doet is dat niet om iets extra's te verdienen. Het heeft – denk ik – wél te maken met dat woordje dienen.

Ik denk dat we allemaal wel voorbeelden kunnen geven van mensen die ons in ons leven zodanig hebben gediend dat ze daarmee alles hebben gegeven waarmee je weer / verder leven kunt. Er zijn – denk ik – in ons eigen leven door iedereen best wel spandoeken op te hangen voor zulke mensen. Het is eigenlijk wel bedenkelijk dat dit vandaag de dag vooral naar voren komt in de reclamespotjes van een begrafenisonderneming die me aanspoort dat niet pas te zeggen en op te schrijven wanneer die ander is gestorven.

Wie een Mensenzoon is? De clou van deze bijbeltekst is dat wij deel zijn van een gemeenschap waarin velen voor míj een rol spelen of hebben gespeeld waardoor ik verder leven kan.
De term is eigenlijk afkomstig uit het boek Daniel in het Eerste Testament en staat daar in het kader van een visioen van een personage (ook wel een mensenkind genoemd) dat betrokken is in de enscenering van het einde der tijden. Ook wij kunnen – vandaag de dag – soms tijden en dingen meemaken die ons de inzichten geven dat we in zo'n beslissend tijds-bestek leven. Een eindtijd valt eigenlijk buiten elke kalender. Dan gaat het om je hele leven, en om je leven als geheel. In onze gemeenschap van volgelingen van Jezus kunnen velen voor míj een rol spelen waardoor ik verder leven kan en die daarmee zo'n mensenkind zijn. En in onze liturgie gedenken we telkens weer dat we bijeen zijn om de herinnering van dat mensenkind Jezus van Nazareth te vieren.

In onze christelijke gemeenschap komen we bij elkaar omdat de allerbeste manier om deze herinnering te vieren, bestaat in het dienen. *Want ook de Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven als losgeld voor velen*.
Zo moge het zijn.

Toine van den Hoogen, t.vdhoogen@gmail.com